

ZUZANA RAFAJOVÁ

Nikola
MÁROVÁ
PRIMABALERÍNA

Nikola

MÁROVÁ

PRIMABALERÍNA

Všechna práva vyhrazena.

*Žádná část této publikace nesmí být rozšiřována
bez písemného souhlasu nakladatele.*

Copyright © Nikola Márová, 2025

Text copyright © Zuzana Rafajová, 2025

Cover photo © Pavel Hejný, 2025

Cover design © Daniel Pocar, 2025

© DOBROVSKÝ s.r.o., 2025

ISBN 978-80-277-6788-5 (pdf)

ZUZANA RAFAJOVÁ

Nikola
MÁROVÁ

PRIMABALERÍNA

TALK

VĚNOVÁNÍ

Paní profesorce Haně Vláčilové a především Zdeně Nemcové, které mi vedle studia baletu daly i tu správnou perspektivu pro tanec i život. Michalu Štípovi za to, že mě přes dvacet let drží na nohou. Na jevišti i mimo něj. Mému synu Maxíkovi, který mi změnil pohled na svět. Bráchovi. Jednomu z nejobětavějších lidí, co znám. Mamince. Za všechnu podporu, starost, nekonečnou trpělivost a bezbřehou lásku. A tátovi, který mě naučil milovat svět kolem sebe, čerpat energii z přírody a pít výběrové čaje. Bez vás bych nikdy nebyla tam, kde jsem, a nikdy vám za to nebudu moct být dostatečně vděčná. Mám vás ráda.

PŘEDEHRA

Je neděle 29. září 2024, den po státním svátku, půl jedenácté večer. Na instagramu mi přistane zpráva od Adama Zvoňáče, toho času prvního sólisty Baletu Národního divadla, s žádostí o e-mailový kontakt. Neboť pro všechny případy trpím mírnou paranoiou, v prvních několika vteřinách zpytuji svědomí, přemýšlím, co jsem kde zase napsala, z koho si v poslední době tropila poloveřejně nějaké to ironicky nevybíravé šprťouchle, které by už tentokrát doopravdy mohlo urazit, nebo z čeho obecně, co jsem napáchala, by mohly pramenit následky definitivně usilující o ukončení mé existence. Ať už komplexní, nebo té toliko kriticko-publicistické. Když po střízlivé úvaze seznám, že premiéra Baletu ND proběhla naposled před půlrokem, ergo nikomu tak akutně v břišní dutině ležet nemohu, s pocitem falešného klidu a bezpečí adresu předávám.

Do tři čtvrtě hodiny mám ve schránce nový e-mail. Odesílatel: Nikola Márová.

Naše nakladatelství Knih Dobrovský by o mně chtělo vydat knihu a Adama napadlo, že byste ji mohla napsat vy. Co na to říkáte?

V následující vteřině mi na podobně emočně destabilizující momenty nepřipravené srdce vyskočí v šoku z těla, vrazí do zdi a já prodělám klinickou smrt. Následně si uvědomím, že se chovám jako špatně placená amatérská hěrečka, a ne jako vystudovaná akademička a žurnalistka, pročez se pokusím naordinovat si řízený klid. Chvilí polemizuji nad tím, zda Adamovi nenapsat, jestli je tohle jeho vskutku mimořádně vypečený způsob, kterak mě sprovodit ze světa, a pak jdu raději probudit maminku, jež je toho času u mě na návštěvě, abych ze sebe sdílením ten pocit naprostého šílenství, do něhož se svět rozhodl sám sebe uvrhnout, nějak dostala. A taky protože jediná další možnost je třikrát oběhnout blok, jenomže je půlnoc a já jsem v pyžamu.

Dodnes tak úplně nechápu, že se zrovna do mě rozhodla Nikola Márová vložit tolik důvěry, času a energie. Že trpělivě snášela všechny možné – a často spíš nemožné – dotazy i občasné přešlapy, jichž jsem se dozajista několikrát během našich hovorů dopustila. Že byla ochotná si se mnou volat hodiny a hodiny, když jsem si na nemočenské, trávené na druhé straně republiky, pokoušela dva měsíce nevykašlat zapálené plíce. Že byla ochotná si mě pustit do života. Nikola Márová. Primabalerína Národního divadla. Tanečnice, kterou jsem sledovala od raného dětství, kdy jsem ji 10. února 2001 z druhé galerie Národního divadla poprvé viděla jako Princeznu v Kyliánově *Dítěti a kouzlech*.

Prostřednictvím vzkazů jejích kolegů a kolegyně, tanečnických partnerů, přátel a kamarádek, rodiny, baletních mistrů, choreografů a šéfů se na následujících stránkách dočtete o řadě Nikoliných uměleckých (a lidských) kvalit. Podobně by vám posloužila víceméně jakákoli volně ložená recenze jejího jevištního výkonu či zdůvodnění nominací komise Cen Thálie. Nikola Márová je mimořádná

interpretka s vynikající klasickou taneční technikou a podmanivě charismatickou osobností. Co ale tato sice superlativní, ale stále abstraktní slova v praxi znamenají?

Dovolte mi příklad. Sobota, 14. ledna 2023. Plánujeme si s maminkou dát tzv. dvojboj, tedy odpoledne i večer do divadla na stejnou inscenaci, jen pokaždé s jiným obsazením. Tentokrát konkrétně na Neumeierovu *Tramvaj do stanice Touha*. Já jsem na takové kratochvilě zvyklá, maminka mi asi úplně nerozumí, ale jde statečně se mnou. Po odpoledním představení odcházím mírně mrzutá a řekněme umělecky nedostatečně naplněná. Večer se mi do divadla zcela upřímně nechce. Ale jdu.

Neumeierova *Tramvaj* začíná jednoduchým obrazem. Otevře se opona, na posteli sedí opuštěná tanečnice představující hlavní postavu, nešťastnou, traumatizovanou Blanche DuBois, jež mrtvě zírá do prázdna před sebou. Je ticho. Vteřiny míjí rychlostí pomalu odkapávajícího medu. Atmosféra houstne a tíživě se usazuje na plicích, ačkoli se na scéně na první pohled vůbec nic neděje. Sedím paralyzovaná s vytřeštěnýma očima, maminka se ke mně opatrně nakloní a zašeptá: „Tak už ti rozumím...“ Na posteli před námi totiž sedí Nikola Márová. A během těch několika nehybných sekund vás dovede přesvědčit, že sledujete něco absolutně výjimečného a že ty další dvě hodiny, co máte před sebou, vás dokonale emočně zničí.

Tak tohle je ona mimořádná interpretační dovednost a podmanivost. Tohle je Nikola Márová.

1. KAPITOLA

**Odcházení aneb
konec velkým finále**

| Jiří Kylián, choreograf

Nikolka Márová je v našem tanečním světě ojedinělý tvor. Přes všechny fyzické překážky, kterými její tělo Bůh velkoryse obdařil, se stala první sólistkou Baletu Národního divadla a já jsem měl možnost s ní několikrát spolupracovat. A spolupráce to byla vždy absolutně výjimečná a výsledek unikátní. Milá Nikolko, máš za sebou dvacet sedm let úžasné práce, během kterých ses stala tváří Národního divadla, a já před tebou smekám klobouk! Tvůj kruh v něm se uzavírá a já tě budu postrádat, ale současně ti držím palce, aby ses uchopila něčeho, co se stane tvou novou vášní. Nikdy nezapomeň, že když se jedny dveře zavírají, otevírají se nové, a to je vždycky vzrušující. Tak se těš už teď!

Jo, budeš brečet. Ale budou to slzy radosti, když pomyslíš nejen na svou krásnou práci, ale také na budoucí vyzvání.

Objímám tě a přeju ti vše dobré.

Tvůj Jiří Kylián

Tanečnice a tanečníci se liší téměř od všech ostatních profesí tím, že prakticky ještě před začátkem profesního života čelí otázce, kdy s ním skončí. Takže pojďme učinit povinnosti zadost. Kdy jste se rozhodla s kariérou baletky skončit?

Když jsem zjistila, že se netěším do divadla. Když mi najednou prostředí, které jsem vnímala jako druhý domov, přinášelo stres, úzkosti a frustraci. A když už všechno příliš bolelo...

Ze souboru jste se rozhodla odejít v pětačtyřiceti letech, což je na primabalerínu mimořádný věk.

A přesto byla řada kolegů a kolegyně překvapená. Říkali mi: „Vždyť na jevišti vypadáš pořád dobře, nikdy by nás nenapadlo si myslet, že máš zdravotní problém, že s něčím fyzicky bojuješ.“ Což mě samozřejmě těšilo, nikdy jsem se, asi jako každý tanečník a tanečnice, nechtěla dostat do fáze, kdy vás ostatní pozorují a říkají si: „No jo, už to není, co to bývalo.“

Poznat tu správnou chvíli ale asi není jednoduché. Musí hrozně bolet připustit si, že už něco nejde...

Je to pekelně složité, proto jsem ráda, že mně se podle všeho povedlo skončit v divadle se ctí. Ačkoli možná ne podle mých nejtajnějších přání.

Snila jste o dokonalém rozloučení?

Kdybych si mohla vybrat, odcházela bych v roli Taťány z *Oněgina*. Byla jednou z mých vysněných, dlouhé roky jsem na ni čekala. Jednou mi utekla kvůli těhotenství, ale o to víc jsem si ji pak užívala. Jenomže v mé poslední sezóně už nebyl *Oněgin* na repertoáru.

Bylo v ní ale *Labutí jezero*, role Odetty a Odilie byla navíc jednou z vašich ikonických. Nechtěla jste se loučit v ní?

Kvůli problémům s meziobratlovými ploténkami jsem v posledních dvou sezónách musela výrazně omezit skoky, takže velký klasický titul typu *Labutího jezera* bych nezvládla. Navíc příprava k tomuto baletu je vždycky plná nervozity a napětí a je jedno, kolikrát už jste v něm tančili. *Labutí* neodpouští, musíte být stoprocentní. A já nechtěla, aby to mé poslední náhodou stoprocentní nebylo. A jelikož jsem se chtěla loučit hlavní rolí, na výběr zbyl *Romeo a Julie* a *Tramvaj do stanice Touha*.

Po Julii jste toužila celou kariéru, dočkala jste se jí po čtyřicítce, proč jste si pro poslední velké představení nevybrala ji?

Chtěla jsem. Nejen proto, že šlo o mou oblíbenou roli, ale protože se tančilo v mé milované Státní opeře, na rozdíl od *Tramvaje* ve Stavovském divadle, k němuž jsem nikdy neměla tak silný vztah. Navíc byl *Romeo a Julie* nasazený až v druhé polovině sezóny, na rozdíl od *Tramvaje*, která se tančila už na začátku prosince. Když jsem se o svém

odchodu bavila se šéfem Filipem Barankiewiczem, oba jsme dospěli k závěru, že právě *Romeo a Julie* a *Tramvaj do stanice Touha* jsou dva tituly, které přicházejí reálně v úvahu.

| Tak proč to nakonec byla *Tramvaj*?

Protože šéf se domníval, že to bude lepší. Úplně jsem nesouhlasila a trochu doufala, že se ještě o všem pobavíme a domluvíme se. Přece jen šlo o moje poslední představení jako primabaleríny, přišlo mi tedy logické, že bych v jeho výběru měla mít hlavní slovo. Jenže pak jsem úplnou náhodou zjistila, že už mě z role Julie vyobsadili, a pochopila, že je hotovo.

| Vy jste to nevěděla?

Ne. Zavolali mi kamarádi, kteří si chtěli koupit na *Romea a Julii* lístek, a ptali se, jestli budu tančit, protože na webu prý nejsem napsaná. Říkám jim, že to je blbost, nikdo mi neřekl, že už v *Romeovi* vystupovat nebudu. Ale měli pravdu. Skutečně už se se mnou nepočítalo. Pochopila bych, kdyby se o tom se mnou někdo bavil, kdyby mi to šéf narovinu řekl. Tenhle přístup ale zabolet. Ačkoli se zdaleka nejednalo o první případ a možná bych už po těch letech neměla být překvapená. V podobném duchu se ostatně nesl i můj úplně poslední den na konci sezóny, kdy jsem šla naposled na trénink a skutečně definitivně zavírala dveře od skříňky v šatně. K šéfovi jsme se ještě s Adamem Zvonařem museli objednat, aby si na nás vůbec udělal čas.

Na odcházející primabalerínu a prvního sólistu...?!

Nečekala jsem slavobrány, své velké rozlučkové představení už jsem měla ostatně za sebou, ale nějakou elementární slušnost. Když odcházíte z práce po tolika letech, mělo by přece být normální se jít ještě naposled rozloučit, ne? Když jsem v onen poslední den úplnou náhodou na chodbě Anenského areálu narazila na generálního ředitele, zdálo se, že vůbec netuší, že už se v září neuvidíme... Nedovedu si představit, že by se něco podobného stalo operní pěvkyni nebo nějaké z výrazných tváří činohry. Celé mě to mrzí, ani ne tak ve vztahu ke mně samotné, ale spíš k celému světu baletu. Člověk si najednou naplno uvědomí, jak si ho okolí i samotné divadlo, jemuž věnoval celý dosavadní dospělý život, ve výsledku váží. Bolelo mě to především za Adama, který v Národním divadle taky strávil mnoho let, a troufnu si říct, že byl jednou z jeho nejvýraznějších tváří. Ze zdravotních důvodů si nemohl užít poslední slavnostní představení, ale že souboru ani nestál za jeden hloupý příspěvek na sociálních sítích, kde by mu poděkovali za všechny ty roky a role a popřáli mu štěstí v dalším životě? V posledních letech soubor na sítích vždy představuje nově příchozí. Ale jakmile někdo odchází, je najednou ticho po pěšině. Nejsem si už ani jistá, jestli mě to rozčiluje, nebo mi je jen strašně smutno.

Ted' už asi chápu ty zmíněné frustrace.

Po letech, které jsem v divadle strávila, jsem se najednou začínala těšit, až z něj zmizím. Každý den jsem se v něm trápila a už mě nebavilo bojovat, znovu a znovu někomu něco dokazovat, pracovat v prostředí, které mě vysává. A pak mi došlo, že mám přece volbu. Že mohu odejít, že na to mám věk, že za sebou mám krásnou kariéru a není důvod

si skvělé roky v závěru kazit nepříjemnými vzpomínkami. Po rozhodnutí, že v sezóně 2024/2025 odejdu, mě zalila nepopsatelná úleva.

Jak moc do rozhodnutí promluvalo i samotné tělo?

Rovněž zásadně. Zní to jako klišé, ale první zlom přijde po třicítce. Varovala mě před tím Daria Klimentová, jenže mně bylo v té době devětadvacet a říkala jsem si, že mě se to určitě týkat nebude, že budu výjimka, která potvrzuje pravidlo. Vždyť se přece pořád cítím skvěle. A pak jsem v jednatřiceti porodila a najednou opravdu vnímala, jak se tělo mění. Po čtyřicítce se projevují změny ještě skokověji, každý půlrok bolel víc a víc, cítila jsem, že tělu ubližuju, že už zoufale volá o pomoc. Jenomže pořád fungoval jevištní adrenalin, pořád jsem po představení odcházela s euforickým pocitem. A ten pak najednou zmizel. Z ničeho nic jsem se víc a víc bála, jestli představení zvládnou, a po padnutí opony adrenalin ani nadšení nepřicházely. V té chvíli jsem se začala s jevištěm pomalu loučit.

Bude vám divadelní svět chybět?

Zatím si myslím, že ne. Kdybych musela s kariérou skončit náhle, například po zranění, navíc třeba v mladém věku, bylo by to jiné. Ale já odcházím z vlastního rozhodnutí a ve svém tempu. Postupně jsem si třeba z šatny odnášela každý týden víc a víc věcí, abych na konci sezóny jen vzala poslední tašku, zavřela dveře a šla. I takový postupný odchod pomáhá si zvyknout. Navíc to, že člověk opustí angažmá, nutně neznamená, že si už nikdy nezatančí. Už teď mám nabídky od kolegů, Mário Radačovský mě pozval do svého

nového projektu NDB 3, souboru pro tanečnice a tanečníky po konci klasické divadelní kariéry, a Laterna magika mě oslovila k inscenaci *Barona Prášila* Miřenky Čechové a Petra Boháče, takže špičky ještě úplně na hřebík nevěším. Jen budu mít větší svobodu, na tu se extrémně těším.

Do toho učíte na Taneční konzervatoři hlavního města Prahy, vedete další taneční kurzy a soukromé tréninky. Svět umění vás asi jen tak neopustí.

Možná to mnohé překvapí, ale chvíli jsem o zaměstnání v úplně jiném sektoru přemýšlela. Když jsem byla ze situace v divadle vnitřně už tak znechucená, když se mi lidé v něm více a více vzdalovali, napadlo mě, že možná bude úplně nejlepší se odstříhnout a začít nanovo docela jinde. Dokonce jsem šla i na pohovor do jedné soukromé firmy. Když mi vyjmenovávali benefity a možnosti, které bych potenciálně jako jejich zaměstnankyně měla, připadala jsem si jak Alenka v říši divů! On všude nemusí být autoritativní, diktátorský režim? Lidé pracující v jiných profesích mohou mít i osobní životy a nevyžaduje se od nich, aby na jejich úkor a na úkor vlastního zdraví odevzdávali úplně všechno?

Je ale možné věnovat se tanci jen jako „obyčejnému“ zaměstnání? Nevyžaduje po vás větší odevzdání už z principu? Nechci používat patetické fráze o posláních, ale u uměleckých profesí jsem vždycky měla dojem, že se jim není možné věnovat, pokud jimi člověk nedýchá.

Tanec samozřejmě je specifickou profesí. Musíte ho milovat, abyste byli ochotní mu věnovat tolik času, energie

a bolesti. Ale současně musíte zpětně cítit, že vám poskytuje určitou satisfakci, že vám dává prostor tvořit a vyjádřit se. A pokud chcete tvořit, musíte mít životní zkušenosti, které nenačerpáte jen na tanečním sále. Člověk potřebuje balanc, má právo na osobní život a na odpočinek a regeneraci. Tanečnice a tanečníci nejsou roboti, není možné je neustále ždímat a vyžadovat od nich, aby každou minutu svého času trávili v divadle.

**Nebojíte se přicházející velké změny,
která nutně nastane?**

Převládá spíš zvědavost a nadšení. Mírnou obavu mám ze svého těla, jak bude reagovat na náhlou proměnu požadavků a menší počet tréninků. Budu si muset najít novou fyzioterapii, protože do divadla už nebudu moct docházet. Kromě baletu nemám žádnou zkušenost třeba s jógou nebo pilates, budu tedy muset vyzkoušet, co mi sedne. Je mi jasné, že se nemůžu přestat úplně hýbat. Od Darii vím, že čím je starší, tím větší prostor pořádné fyzické aktivitě věnuje, což mě trochu děsí, protože já už poslední sezóny jedu trénink stylem „tyč a pryč“, tedy žádné cvičení na volnosti, žádné skoky a piruety... Ale chci začít jezdit na kole, vrátit se na lyže. Nečinně sedět určitě nebudu.

**A co odloučení od jeviště? Všichni vždycky říkají,
že scéna je droga, že pocitu po představení se nic
nevyrovná. Čím si ho budete chtít kompenzovat,
pokud vůbec?**

Jevišťe je jedinečný prostor, který se nedá srovnat s ničím jiným. Za těch téměř třicet let profesionální kariéry mi toho

dalo tolik, zažila jsem na něm neuvěřitelné věci, prožila spoustu příběhů a emocí. Můj divadelní pohár je naplněný po samotný okraj, díky čemuž neodcházím zahořklá nebo ukřivděná. Nechci ale zbytečně přidávat kapky, které by už přetekly.

Vraťme se k onomu velkému loučení.

Jak probíhal váš den?

Podobně jako dny, kdy mě čekal náročný balet typu *Labutí jezero* nebo *Oněgin*. Cítila jsem určité vnitřní napětí, ale snažila se co nejvíc odreagovat a načerpat síly. Vynechala jsem ranní trénink, místo něj zůstala doma, a abych se nezbláznila, začala jsem uklízet. Vyklidila jsem kumbál, umyla podlahy, setřela prach... Manuální práce mě vždycky uklidňovala, což se potvrdilo i tentokrát.

Co samotný slavnostní večer?

Byl extrémně hektický. Před začátkem se mnou Česká televize natáčela medailonek, což mi trochu nabouralo zavedenou rutinu, ale paradoxně nebyl čas na nervozitu. Na jevišti jsem pak vnímala, jak do představení jde celý soubor na 200 %, především můj partner Danilo. Jako Stanley musí být hodně agresivní a hrubý a v ten večer se do své role opravdu položil, viděla jsem na něm, jak nesmírně moc mu na výsledku záleží. A když jsem na něj pak mrkla v zákulisí, měl na krajíčku, to mě samotnou dojalo...

Wy jste si nepobrečela?

To jsem si odbyla hlavně na poslední projížďčce, tedy zkoušce celého baletu od začátku do konce, tři dny před představením. Když jsme dotančili, celý soubor začal tleskat a křičet a mně se vedraly slzy do očí. Jakmile si toho všichni všimli, ještě přidali, takže jsem do pár vteřin brečela strašně! Díky tomu jsem si ale říkala, že si samotné představení budu moct užít s mnohem jasnější hlavou. Což se povedlo.

Proběhl moment – tak teď je to naposled?

Tohle je můj poslední výstup v posledním velkém představení?

Těsně před rozevřením opony, kdy jako Blanche sedím na posteli, jsem si jen stihla říct – je to naposled, užij si to, nepřemýšlej, hraj! Pak už jsem nic nevnímala. Snad jen mimořádnou rychlost celého představení, které uteklo jako nic. Mé odcházení ale bylo specifické, sice jsem se oficiálně rozloučila 12. prosince 2024, ale s vědomím, že do konce sezóny ještě pořád budu tančit. Nedošlo k radikálnímu střihu, kdy padne opona a člověk už druhý den na trénink prostě nevstane. I proto jsem si možná změnu tolik nepřipouštěla nebo pro mě nebyla tak silná.

Co si s večerem 12. prosince ještě vybavíte?

Dojalo mě, jak moc si na něm dal celý soubor záležet, co všechno si pro mě připravili, kolik času a energie do toho vložili, hlavně Mathias Deneux a můj druhý muž Honza, i když museli občas bojovat a stálo je spoustu úsilí a nervů,

aby mi mohli udělat radost. Všichni se společně složili a koupili mi vlastní hvězdu v souhvězdí Labutě. Takže od prosince 2024 v něm svítí hvězda Nikola Márová. Přišli se se mnou rozloučit i Petr Zuska a Michal Štípa, jedni z nejdůležitějších lidí mé kariéry. Jakkoli je šéf na jevišti nechtěl.

Jak nechtěl? Šlo snad o vaše rozlučkové představení. Po sedmadvaceti letech, které jste jednomu divadlu odevzdala. Kdybyste chtěla na jevišti slona, měla jste dostat slona!

Taky jsem si v otázce Petra s Michalem dupla. Nechtěla jsem přece nic tak nepředstavitelného, jenom aby za mnou na scénu přišli ti, které mám ráda a jsou pro mě podstatní. Nejhorší bylo, že se tento „problém“ objevil dva dny před představením. Místo toho, abych se chystala na svou poslední velkou roli, zase bylo potřeba řešit zbytečné žabomyší války. Uklidnili mě kluci, kteří mi chystali všechna překvapení a oslavu, a Michal. Když jsem mu volala, že ho šéf nechce vidět na jevišti, opáčil: „A co mi udělá? Shodí mě z něj?“ Sice za mnou tedy nemohl přijít ze zákulisí, ale když mi z hlediště podával kytku, vytáhla jsem si ho za sebou.

***Tramvaj do stanice Touha* byla vaším slavnostním rozloučením, úplně posledním představením ale ne.**

Naposled jsem stála na jevišti jako primabalerína v roli macechy v *Popelce* 19. března. Nikdo nevěděl, že jde o moje skutečně poslední představení, což jsem si docela užívala, navíc jsem se vyhnula dalšímu tlaku. Byla to taková moje malá konspirace.

Je lepší končit takovými třemi tečkami do ztracena než jedním vykřičníkem?

Těžko říct, je asi zbytečné přemítat nad tím, co by mohlo být jinak. Ačkoli po představení *Tramvaje* jsem měla v divadle autogramiádu, kde se mě spousta lidí ptala, jestli budu mít své gala představení, podobně jako ho ve Státní opeře měla Daria Klimentová. Pak se toho velice aktivně chytnul náš Mecenášský klub a partneři divadla a snažili se najít v kalendáři sezóny datum, kam gala umístit. Technici mi řekli, že pro mě budou v divadle klidně zadarmo, totéž kolegyně a kolegové, kterých jsem se ptala, jestli by případně byli ochotní vystoupit. Jenomže dostat do nabitého programu sezóny takto na poslední chvíli být i jedno představení není jednoduché a nakonec se datum najít nepodařilo.

Ale že budete chtít odcházet v sezóně 2024/2025 se vědělo už dříve, ne?

Šéf to věděl dva roky dopředu... Ale na přímý dotaz diváků, zda budu mít uspořádáno gala, prý odpověděl, že k tomu po slavnostním představení uprostřed sezóny nevidí důvod. V lednu 2025 si mě k sobě na schůzku pozval generální ředitel Jan Burian a možnost gala jsme probírali, nicméně zcela jasně vyplynulo množství problémů, které by se nám takto na poslední chvíli postavily do cesty. Sice jsem byla ze strany ředitele několikrát ujištěna, že pokud budu chtít, pokusí se vše zařídit, ale já najednou cítila, jako bych se doprošovala. A jestli něco celoživotně nesnáším, je to právě takovéto ponižování a žadonění. Gala tedy v domovském Národním divadle neproběhlo, ale povedlo se zařídit jedno v Divadle na Vinohradech a definitivně jsem svou poslední taneční sezónu uzavřela v rámci festivalu

Smetanova Litomyšl, kde vystupovali první sólisté a primabaleríny z londýnského Královského baletu, Stuttgartu nebo Pařížské opery. To není úplně špatné. A hlavně jsem se mohla loučit po Michalově boku v našem zamilovaném bílém *adagiu* z *Labutího jezera*. I kdybych chtěla, lepší tečku bych sotva vymyslela.

PRVNÍ JEDNÁNÍ

2. KAPITOLA

**Zrod malé baletky –
od Berušky ke
Královně dryád**